

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาพของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าในการติดต่อสื่อสารที่เรียกว่ายุคของเทคโนโลยีสารสนเทศและอุตสาหกรรมที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ภารกิจในการพัฒนาประเทศนับเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะให้บุคคลในประเทศสามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างสมดุล สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การจัดการศึกษานับว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน และบุคคลที่มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางการศึกษา คือ " ครู " ซึ่งเมื่อบทบาทนี้เป็นของครูแล้ว ครูจะต้องได้รับการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพราะเด็กสามารถเรียนรู้ได้จากสื่อหลากหลาย ทั้งการเรียนรู้จากการได้รับการศึกษาโดยตรงคือจากโรงเรียนและการเรียนรู้จากสื่อต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (ชำนาญ อธิยะกุล, 2540)

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2530) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของครูว่า บทบาทของครูจำเป็นต้องเป็นบทบาทที่ซับซ้อน ครูมิใช่เป็นเพียงผู้สอนและถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่เท่านั้น หากต้องทำหน้าที่ผู้นำทางความคิดและการแก้ปัญหา มีทักษะในการทำงาน มีโลกทัศน์กว้างไกล มีความยืดหยุ่นรู้จักปรับตัว มีค่านิยมที่ดี มีคุณธรรมจรรยาที่เหมาะสมกับวิชาชีพครู รู้จักพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมและทันกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ต่าง ๆ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกำหนดพัฒนา " คน " เป็นวัตถุประสงค์หลักเพียงประการเดียวในการพัฒนาประเทศ ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเพียงวิถีทางของการพัฒนาคน และคุณภาพชีวิตของคนเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540)

นอกจากนี้ อารุง จันทวนิช (2540) ได้เสนอบทบาทของครูในอนาคตที่เป็นความหวังของ ก.ค.ศ. (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู) ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอด เป็นผู้ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์มากกว่าการบอกให้จด ให้ทำ และต้องเป็นผู้ให้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ หรือเป็นผู้จุดไฟในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ครูควรมีความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ

เป็นอย่างดี และมีความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้ เพราะความรู้จะเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วมาก เช่น ความรู้ความก้าวหน้าเทคนิคการสอนจะหาอ่านได้จากอินเทอร์เน็ต ดังนั้น ครูไทยจะต้องเก่งภาษาอังกฤษ และมีความรู้ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นอย่างดี สามารถประมวลความรู้เหล่านั้นมาสอนเด็กได้ ครูควรมีลักษณะเป็นผู้ชำนาญการด้านการใช้สื่อต่างๆ คือ สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอนเด็กได้เป็นอย่างดี

กระทรวงศึกษาธิการมีภารกิจในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของประชากรซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในการพัฒนาประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาที่กำลังเผชิญอยู่และเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการศึกษาไทยเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทยให้สูงขึ้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าวได้เน้นถึงการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการ(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

จากข้อกำหนดการปฏิรูปการศึกษาที่เกี่ยวกับการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรไว้หลายประการ ดังนี้

1. ปลุกจิตสำนึกในความรับผิดชอบของครู ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ให้มุ่งมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง

2. ให้ครูทุกคนได้เพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาทักษะในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั่วถึง และทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี โดยในทุก 2 ปี ต้องผ่านการอบรมอย่างน้อย 1 ครั้ง ทั้งการอบรมของกระทรวงศึกษาธิการ และ หรือกรมเจ้าสังกัด และการอบรมของสถาบันอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีวุฒิบัตรรับรอง ตลอดจนการอบรมทางไกล การเข้าประชุมสัมมนา และการพัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ให้ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ และให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของผลการปฏิบัติงาน

3. ในการประเมินความก้าวหน้าของครู ให้มุ่งเน้นที่การวัดประสิทธิผลของผลการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียน และสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควบคู่กันไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นส่วนราชการระดับกรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีขนาดใหญ่มาก มีจำนวนนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งสิ้นถึง 7,487,544 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540) และได้อาศัย

ทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคลากรจึงมีบทบาทและความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จและประสิทธิผลของงาน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า บุคลากรที่มีคุณภาพเป็นหัวใจสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษา นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยังได้กำหนดนโยบายและมาตรการเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ไว้จำนวน 7 ข้อ ตามนโยบายดังกล่าวได้ระบุสาระสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรไว้ในข้อที่ 4 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

“... ปฏิรูปครู บุคลากรทางการศึกษา โดยพัฒนาให้มีจิตสำนึก อุทิศตน และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการปฏิบัติงาน ใฝ่รู้ สามารถพัฒนาตนเอง และวิชาชีพให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม อุทิศตนในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงที่สังคมยอมรับ และยกย่อง จัดปัจจัยแวดล้อมและระบบการเกื้อหนุนช่วยเหลือครูให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย มีขวัญและกำลังใจ...”

ในส่วนของบทบาทในการพัฒนาคน โดยเฉพาะในระบบการศึกษาของชาติ แม้ว่าทุกฝ่ายจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หรือทุกภาคส่วนของสังคมจำเป็นต้องช่วยกันทำหน้าที่พัฒนาคน แต่ภารกิจหลักก็คงจะไม่พ้นครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนอยู่ในสถานศึกษาทุกแห่งของระบบการศึกษานั้นเอง บุคลากรครูนับแสน ๆ คนที่กำลังทำหน้าที่ในการพัฒนา “คน” อยู่ในขณะนี้จึงต้องแบกรับภาระในการสร้างคนไทยแบบใหม่ รวมทั้งจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นครูแบบใหม่ด้วยในเวลาเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นเงื่อนไขที่สำคัญยิ่ง เพราะการดำเนินงานตามภาระใหม่จะไม่ประสบความสำเร็จหากครูยังสอนแบบเดิมๆ ด้วยเจตคติ ความคิด ความเข้าใจและพฤติกรรมที่แล้ว ๆ มา (ชำนานู อริยะกุล, 2540) ในอดีตการสอนแบบเดิมอาจจะเหมาะสม แต่ไม่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติภารกิจในสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคต ทั้งนี้เพราะว่าการปฏิบัติการแบบเดิมไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เดิมได้ ดังที่แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้บันทึกไว้ว่า

“... คุณภาพการศึกษาของไทยอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง ความรู้ความสามารถของเด็กไทยโดยเฉลี่ยอ่อนลง ทั้งในด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล การริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา ความรู้ทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย รวมทั้ง คุณลักษณะนิสัยใฝ่รู้ การรู้จักแสวงหาความรู้ ความมีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และการทำงานเป็นหมู่คณะ เป็นต้น การสอนของครูอาจารย์จะเน้นเนื้อหาวิชาการมากกว่าการพัฒนาคนให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา...”

จากสภาพปัญหาของคุณภาพการศึกษา และการเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งที่จะต้องเร่งดำเนินการอย่างรีบด่วนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคน คือ ต้องพัฒนาคุณภาพครู ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2536) ก็ได้มองเห็นปัญหานี้ โดยได้ระบุแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าวไว้ถึง 6 ข้อ ซึ่งแนวทางในข้อที่สอง ได้ระบุไว้ว่า " พัฒนาระบบการฝึกหัดครู การอบรมและพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยเน้นให้มีการฝึกปฏิบัติ และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม ความสามารถในการสอน และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ " แนวทางดังกล่าวได้รับการนำมาเป็นแผนงานหลักที่ 3 การพัฒนาการผลิตครู และการฝึกอบรมและพัฒนาครูประจำการ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ประเทศไทย จึงจำเป็นต้องมีครูซึ่งเป็นความหมายของ "ครูผู้เบิกทางแห่งปัญญา " กล่าวคือ เป็นครูที่มีคุณสมบัติเฉพาะ มีความสามารถสูง สามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับยุคสมัย เพื่อให้รู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถจัดประสบการณ์และบรรยากาศในกระบวนการเรียนรู้ เสนอสาระที่ท้าทายการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผลที่สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียน โดยที่ตัวครูเองก็สามารถจะเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้เรียน ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของครูจึงมีความสำคัญมาก การที่ครูได้ประกาศนียบัตรจากสถานศึกษา มิได้หมายความว่าครูพร้อมที่จะเป็นครูที่ดีได้ เส้นทางของการพัฒนาตนเองเพื่อไปสู่จุดสูงสุดยังอีกไกลมาก ผู้ที่จบปริญญาตรีที่ได้วุฒิทางครู จะถือว่าเป็นมืออาชีพยังไม่ได้ คงต้องสั่งสมประสบการณ์อีกมาก ซึ่งจะต้องมีกระบวนการพัฒนาอย่างมีระบบ (วิชัย ตันศิริ, 2542)

ในส่วนของศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนในประเทศ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน มีคุณลักษณะและคุณสมบัติพื้นฐาน ได้แก่ การมีนิสัยใฝ่รู้ รู้จักแสวงหาความรู้ มีความขยันหมั่นเพียร รู้จักคิดวิเคราะห์ มีทักษะในการแก้ปัญหา และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในสังคมระบบประชาธิปไตย(กระทรวงศึกษาธิการ, 2533) การศึกษาระดับประถมศึกษาจึงเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญต่อกำลังคนของประเทศอย่างยิ่ง

การพัฒนาคุณภาพของการศึกษาระดับประถมศึกษาขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน เช่น หลักสูตร การบริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษา ครู งบประมาณ ภาวะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ฯลฯ แต่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ครู เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพของการศึกษาเล่าเรียนของเด็ก (กรมการฝึกหัดครู, 2535) การที่ครูประถมศึกษาจะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับการมีเครื่องมือเครื่องใช้

เพียงพอ มีระบบการบริหารที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูแล้ว การได้รับการส่งเสริมพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน ก็นับว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งเช่นเดียวกัน

ในสภาพปัจจุบัน การจัดการศึกษาของไทยในระดับประถมศึกษายังคงประสบปัญหาเกี่ยวกับครู และบุคลากรทางการศึกษา และสภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งไม่อาจสนองต่อนโยบายทางการจัดการศึกษาของชาติ และไม่สามารถพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นที่พึงประสงค์ของสังคม ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2530) ได้ทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ปัญหา ประเมินโครงการและสมรรถภาพด้านการสอนของครูประถมศึกษา ในรายสมรรถภาพ 3 ด้าน คือ สมรรถภาพด้านความรู้ สมรรถภาพด้านทักษะ และสมรรถภาพด้านคุณลักษณะและเจตคติ พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่พฤติกรรมการสอนของครูยังไม่เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเจน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังเน้นครูเป็นศูนย์กลาง มีกิจกรรมที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบ้าง แต่ก็เป็นส่วนน้อย ครูใช้วิธีบรรยายหรืออธิบาย

จากปัญหาที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่า คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษายังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ และส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับตัวครูและประสิทธิภาพในการสอนของครู เพราะคุณภาพการสอนของครูจะมีผลโดยตรงต่อระดับการเรียนรู้ของนักเรียน และการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาจะสำเร็จได้ยากหากครูมิได้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาครูอย่างสม่ำเสมอ เพราะการพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย เจตคติ และวิธีการในการทำงานเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (สมานรังสิโยกฤษฏ์, 2535)

การพัฒนาครูให้มีคุณภาพวิธีหนึ่ง คือ การฝึกอบรม เนื่องจากเป็นวิธีที่จะสามารถเพิ่มพูนความรู้ ทักษะในการทำงาน ความสามารถ และประสบการณ์ เพื่อให้คนในหน่วยงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น การฝึกอบรมเป็นโปรแกรมการศึกษาที่ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีประสบการณ์ทางการศึกษา อันจะเป็นทางช่วยให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับงานใหม่ได้ (ยนต์ ชุ่มจิต, 2539) ในด้านที่เกี่ยวกับวิชาชีพครูนั้น ควรมีการเสริมสร้างประสิทธิภาพของครูอยู่เสมอ เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ครูต้องปรับปรุงสมรรถภาพทางวิชาชีพของตน เพื่อสามารถให้ความรู้แก่เด็กได้อย่างทันสมัย และมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

การดำเนินการในกระบวนการฝึกอบรมเพื่อให้ประสบความสำเร็จสูงสูดนั้นนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก และสิ่งที่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจะต้องคำนึงถึง ได้แก่ การพิจารณาถึงปัญหา และความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการฝึกอบรม การกำหนดเป้าหมายของการอบรมให้ชัดเจน กำหนดเนื้อหาสาระที่จะทำการฝึกอบรมให้ครอบคลุม การเลือกใช้เทคนิควิธี และสื่อในการที่จะใช้ฝึกอบรมให้เหมาะสม แล้วดำเนินการฝึกอบรมตามแผนที่วางไว้ (ปราโมทย์ จันทร์เรือง, 2535)

จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการฝึกอบรม พบว่า ปัญหาที่พบบ่อยเสมอในการจัดการฝึกอบรม คือ การฝึกอบรมไม่ทั่วถึง และไม่ตรงกับความต้องการ วิธีการอบรมไม่เหมาะสม ไม่สอดคล้องกับหลักสูตร วิทยากรมักจะเป็นผู้ให้ความรู้ ผู้เข้ารับการอบรมมีหน้าที่แต่เพียงฟังข้อความรู้ต่าง ๆ นั่นคือหลักสูตรฝึกอบรมยังเน้นภาคความรู้ทางทฤษฎีมากกว่าการปรับเปลี่ยนในเชิงพฤติกรรม ไม่มีการติดตามผลเมื่อสิ้นการอบรมซึ่งทำให้ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ระบบการติดตามผลยังคงเป็นในลักษณะของการประเมินความรู้โดยการทดสอบซึ่งยังไม่สามารถบอกได้ว่าผู้ผ่านการอบรมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติได้ (สมปอง ชดกิง, 2531 ; สำเร็จ พันธุ์ฝึก, 2542 ; มนตรี จุฬาววัฒนทล, 2543) ดังนั้น หากจะใช้วิธีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้บังเกิดผลสูงสุด จึงจำเป็นที่จะต้องหาแนวทางเพื่อที่จะปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพให้สามารถพัฒนาผู้เข้ารับการอบรมให้เกิดการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจ

ชินวัฒน์ นิจนตร และคณะ (2536) ได้ศึกษาแนวโน้มของการฝึกอบรมครูในทศวรรษหน้า (2535-2544) สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ปรัชญาของการฝึกอบรมครู ถือว่า การฝึกอบรมเป็นภารกิจอันจำเป็นของหน่วยงานการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีทิศทางที่ชัดเจนตลอดชีวิตของการเป็นครู เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู
2. ความมุ่งหมายของการฝึกอบรมโดยภาพรวม คือ เพื่อให้ครูมีความกระตือรือร้นที่จะใฝ่หาความรู้ ความเข้าใจ นโยบายการศึกษา เพื่อให้ครูสามารถศึกษา วิเคราะห์ วิจัยปัญหาในห้องเรียน ทำให้ครูสามารถพัฒนารูปแบบการสอน หรือเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับ หลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป
3. รูปแบบและเทคนิคการฝึกอบรม ในทศวรรษหน้า มีรูปแบบหลากหลาย โดยคำนึงถึงปัญหาความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย ลักษณะเนื้อหาและเวลา แต่จะเน้นการฝึกอบรมแบบ

ใช้สถานการณ์จริงให้ครูได้ลงมือปฏิบัติ โดยมีการฝึกอบรมเป็นระยะ ๆ ตั้งแต่ก่อนปฏิบัติงาน ระหว่างปฏิบัติงาน และหลังปฏิบัติงานมาแล้วระยะหนึ่ง

4. หลักสูตรการฝึกอบรมควรเน้นหลักสูตรที่พัฒนาสมรรถภาพ เน้นการปฏิบัติจริง และการแก้ปัญหาในหน้าที่ครู มุ่งให้ครูได้รับประสบการณ์ตรงที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรด้วยการฝึกอบรม ในแต่ละปีจะจัดสรรงบประมาณจำนวนมากเพื่อจัดอบรมบุคลากรสายงานต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน และเพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานเมื่อมีนโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงใหม่ แต่ปัญหาหลักที่พบในการจัดการอบรมก็คือ หลังจากการอบรมแล้วผู้ที่เข้ารับการอบรมนำความรู้ไปใช้ปรับปรุงงาน หรือปฏิบัติงานน้อยมาก เช่น ในการอบรมครูเพื่อเตรียมการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2523) ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดการอบรมครูทุกคนปีละ 1 ชั้น ตามประกาศการเปิดขยายหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2534 จนถึงปีงบประมาณ 2539 งบประมาณที่ใช้ในการอบรมครูเพื่อเตรียมการใช้หลักสูตรแต่ละปีเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 277,152,435 บาท (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2537, 2538 และ 2539)

ตารางที่ 1 แสดงงบประมาณที่ใช้ในการอบรมครูเรื่องหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ระหว่างปีงบประมาณ 2534-2539

ปีงบประมาณ	กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)
2534	อบรมครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 จำนวน 94,884 คน	48,163,650
2535	อบรมเข้มครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 จำนวน 16,748 คน	14,027,260
2536	อบรมครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 39,776 คน	52,003,125
2537	อบรมครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 40,850 คน	48,285,100
2538	อบรมครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40,850 คน	61,942,800
2539	อบรมครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 43,220 คน	52,731,000

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ใช้งบประมาณในการอบรมครูเรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นจำนวนเงินถึง 277,152,435 บาท แต่จากการติดตามผลการอบรมพบว่า ครูที่ผ่านการอบรมนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนได้น้อยมาก และจากสภาพที่พบในปัจจุบันจากการนิเทศติดตามผลก็ยังคงปรากฏว่าครูยังสอนด้วยการบอก การอธิบายความรู้ ยังใช้หนังสือของสำนักพิมพ์ต่างๆเป็นหลัก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2537, 2538 และ 2539) นอกจากนี้ก็ยังพบว่าการอบรมเรื่องอื่น ๆ ก็มีลักษณะเช่นเดียวกันคือ ผู้ที่ผ่านการอบรมไม่ได้นำความรู้ไปปฏิบัติงานตามที่ได้รับการอบรมไป เช่น การอบรมผู้บริหารโรงเรียนแกนนำปฏิรูปการศึกษา เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องแนวทางการดำเนินการตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา กิจกรรมหนึ่งที่โรงเรียนควรดำเนินการคือการจัดทำแผนแม่บทเป็นกรอบในการพัฒนาโรงเรียน ในลักษณะของแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) จากการนิเทศติดตามผลในระดับเขตการศึกษา ก็ไม่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการอบรมแล้วได้จัดทำแผนแม่บทใช้ในการบริหารโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540) ที่เป็นเช่นนี้อาจพิจารณาได้หลายประการ เช่น หลักสูตรที่จัดอบรมและเทคนิควิธีการที่ใช้ในการอบรมไม่เหมาะสม ไม่สามารถทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะพอที่จะนำความรู้ไปปฏิบัติได้ หรือหลักสูตรและเทคนิควิธีการที่จัดอบรมดีแล้ว ถูกต้องเหมาะสมแล้ว แต่เมื่อผู้ผ่านการอบรมกลับไปสู่สภาพแวดล้อมซึ่งไม่เอื้ออำนวยให้นำความรู้ใหม่ที่ได้รับไปใช้ปรับปรุงงานหรือปฏิบัติงานได้ ก็ปฏิบัติงานด้วยวิธีการเดิมหรือเป็นเพราะไม่มีการติดตามผลการอบรมหลังจากการอบรมผ่านไปแล้วระยะหนึ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542)

จากประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาครู ให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนซึ่งนับว่าเป็นมิติสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาและเป็นข้อกำหนดของแนวทางการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูควรได้มีการเสริมสร้างขึ้น โดยใช้กระบวนการฝึกอบรมเป็นวิธีที่ใช้ในการพัฒนา และการที่จะดำเนินการจัดฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีการฝึกอบรมที่สามารถพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อเรื่องที่ฝึกอบรมและกระบวนการฝึกอบรมจนสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคมของแบนดูรา (Bandura, 1986) ซึ่งเน้นว่าพฤติกรรมของบุคคลมีปฏิสัมพันธ์ต่อ

กัน ในองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ พฤติกรรม บุคคล และสิ่งแวดล้อม และกล่าวว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้ 2 แบบ คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และการเรียนรู้จากการสังเกต ผู้วิจัยเห็นว่า หลักการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบ (Observational Modeling) เป็นเทคนิคที่มีความเหมาะสมที่ควรจะได้นำมาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นแนวทางกำหนดวิธีการพัฒนาพฤติกรรม การจัดการเรียนการสอนของครู โดยเฉพาะการฝึกอบรมที่มุ่งฝึกทักษะการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนที่ต้องการ

นอกจากนี้แบนดูรายังได้ให้ความสำคัญแก่องค์ประกอบทางปัญญา(cognitive) ที่เป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบของบุคคล ที่เน้นกลไกสำคัญต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของบุคคล ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (self – efficacy) เกี่ยวกับการกระทำใด ๆ และผลที่คาดว่าจะได้รับ และการกำกับตนเอง(self - regulation) กล่าวคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง เกิดจากการที่บุคคลได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วตัดสินใจด้วย ตนเองว่ามีความสามารถระดับใดที่จะกระทำเกี่ยวกับเรื่องนั้นได้สำเร็จตามที่ตั้งไว้ใจ และมีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลในการพิจารณาว่าจะเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้น ๆ โดยคำนึงถึง ความสำคัญของการกระทำและผลที่จะได้รับจากการกระทำ ส่วนการกำกับตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง เพื่อนำไปสู่ผลที่จะเกิดขึ้นตามที่คาดหวัง หรือบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งต้องมีการฝึกฝนและประเมินการกระทำโดยตนเอง ได้แก่ การสังเกตตนเอง กระบวนการตัดสินใจการกระทำของตนเอง และการมีปฏิริยาต่อตนเอง (Bandura, 1986)

สรุปได้ว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมโดยผ่านการไตร่ตรอง ไม่ใช่แสดงพฤติกรรมเพื่อต้องการตอบสนองต่อเหตุการณ์หรือสิ่งที่กระตุ้นในขณะนั้นเท่านั้น แต่บุคคลจะใช้ปัญญา ใช้การรับรู้ความสามารถของตนเอง ตลอดจนพยายามคิดหาวิธีที่จะให้ได้ผลที่ต้องการจากการกระทำ และคิดจะหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะเกิดผลในทางลบต่าง ๆ

จากความสำคัญของการกำกับตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งเป็นแรงผลักดันภายในบุคคลที่จะทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้และแสดงพฤติกรรมที่เห็นว่ามีความเหมาะสมและเป็นพฤติกรรมที่ต้องการแสดงออกเพื่อเป็นมาตรฐานของตนเอง โดยการเรียนรู้จากตัวแบบ จึงมีผู้สนใจนำหลักการและกระบวนการของการนำเสนอตัวแบบ กระบวนการกำกับตนเองและการกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง มาใช้ในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงาน หรือพัฒนาการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและประมวลเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ดังนี้

การศึกษาด้านการกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการหยุดสูบบุหรี่ ที่ทำ 3 เงื่อนไขคือ การใช้หมากฝรั่งนิโคติน เงื่อนไขการใช้การกำกับตนเอง และเงื่อนไขการรวมกันระหว่างการใช้หมากฝรั่งนิโคติน และการกำกับตนเอง โดยในกลุ่มการกำกับตนเองให้ทำกิจกรรมสำรวจสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการสูบบุหรี่ และให้กำหนดระดับการรับรู้ความสามารถของตนที่จะควบคุมไม่ให้สูบบุหรี่ว่าจะทำได้ระดับใด และให้มีการเขียนแผนการกำกับตนเอง การใช้แผน รวมทั้งผลที่ได้ ผลการศึกษาพบว่าในเงื่อนไขการใช้หมากฝรั่งนิโคติน หยุดสูบบุหรี่ได้ร้อยละ 23 ส่วนเงื่อนไขการกำกับตนเองอย่างเดียว หยุดสูบบุหรี่ได้ร้อยละ 30 ในขณะที่เงื่อนไข 2 อย่างรวมกัน สามารถหยุดสูบบุหรี่ได้ถึงร้อยละ 50 และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมด้วยว่า ผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองจะมีประโยชน์ เพราะทำได้ง่ายในการดำเนินการตามแผนการที่ให้การกำกับตนเอง (Killen, Maccoby and Taylor, 1984 อ้างถึงใน ทศนีย์ นนทะสร, 2533)

ทศนีย์ นนทะสร (2533) ได้ศึกษาวิธีการพัฒนาพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการแพทย์ที่จัดให้กับนักศึกษาพยาบาล ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคม โดยให้นักศึกษากลุ่มทดลองที่ 1 ดูตัวแบบสัญลักษณ์ กลุ่มที่ 2 ให้ดูตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับทำกิจกรรมฝึกกำกับตนเอง และให้กลุ่มควบคุมอยู่ในสภาพการเรียนการสอนปกติ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มที่ดูตัวแบบและฝึกการกำกับตนเอง มีพฤติกรรมช่วยเหลือทางการแพทย์ในภาพรวมทั้งหมดไม่แตกต่างกันกับกลุ่มควบคุมและกลุ่มที่ดูตัวแบบอย่างเดียว แต่เมื่อวิเคราะห์แต่ละพฤติกรรมพบว่าในระยะพัฒนาพฤติกรรม มีจำนวน 5 พฤติกรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุม และมีจำนวน 4 พฤติกรรมสูงกว่ากลุ่มที่ดูตัวแบบอย่างเดียว และในการวิเคราะห์ภายในกลุ่ม พบว่ามีพฤติกรรมในภาพรวมทั้งหมด และพฤติกรรม จำนวน 8 พฤติกรรมในระยะพัฒนาพฤติกรรม และในระยะติดตามผล สูงกว่าระยะข้อมูลพื้นฐาน

ฐิติพัฒน์ สงบกาย (2533) ได้ศึกษาผลของการกำกับตนเองต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน โดยให้นักศึกษากลุ่มทดลองได้รับการฝึกกำกับตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกกำกับตนเอง แล้วทดสอบความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ภายหลังการลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในการศึกษาทำนองเดียวกัน ได้แก่ การศึกษาผลของการใช้กลวิธีการเรียนรู้และการกำกับตนเองที่มีต่อความสามารถในการอ่านเข้าใจภาษาอังกฤษของ สุรีย์พร วัชชัย (2539) ซึ่งทำการทดลองโดยแบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 15 คน กลุ่มที่ 1 ฝึกการใช้กลวิธีการเรียนรู้ กลุ่มที่ 2 ฝึกการกำกับตนเอง กลุ่มที่ 3 ฝึกการใช้กลวิธีการเรียนรู้และการกำกับตนเอง ส่วนกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ใช้กลวิธีการเรียนรู้ร่วมกับการกำกับตนเองมีความสามารถในการอ่านเข้าใจภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม และนักเรียนที่ได้รับการฝึกการใช้วิธีการเรียนรู้มีความสามารถในการอ่านเข้าใจภาษาอังกฤษสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่นักเรียนที่ได้รับการฝึกกำกับตนเองและนักเรียนกลุ่มควบคุม มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ดวงเพ็ญ เรือนใจมัน (2542) ยังได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมฝึกกำกับตนเองที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้กระบวนการพยาบาล ซึ่งผลการวิจัยพบว่า อัตราเปลี่ยนแปลงการรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษา กลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมฝึกกำกับตนเอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของ ชุงค์ และซิมเมอร์แมน (Schunk and Zimmorman, 1997) ที่ว่า "...เมื่อบุคคลเริ่มต้นฝึกการใช้การกำกับตนเองในระยะที่ 1 บุคคลก็จะเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการกระทำตามตัวแบบนั้น ฉะนั้นการรับรู้ความสามารถที่สูงขึ้น จะกลายมาเป็นแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบของบุคคลในระยะเวลาต่อมา..."

✧ ในส่วนของการศึกษาผลของการใช้เทคนิคการนำเสนอตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางด้านจริยธรรมและด้านคุณธรรมของนักเรียน โดยการใช้ตัวแบบในลักษณะต่าง ๆ เช่น การใช้สไลด์ประกอบคำบรรยาย การใช้ภาพการ์ตูน การใช้นิทานประกอบหุ่น เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางจริยธรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการนำเสนอตัวแบบ มีการพัฒนาตนเองในด้านจริยธรรมนั้น สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกเรื่องที่ศึกษา (กันยา ประสงค์เจริญ, 2526 ; ทนทิมา ระเบียบดี, 2529 ; ศรินยา ชัยเพียรเจริญ, 2530 ; วีระ อุสาณะ, 2534)

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคนิคนำเสนอตัวแบบควบคู่กับกระบวนการอื่น พฤติกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การใช้เทคนิคแม่แบบควบคู่กับการเสริมแรงที่มีต่อการอ่านคำควบกล้ำของนักเรียน (เสาวคนธ์ ศรีพุทธดิลก, 2537) การใช้เทคนิคแม่แบบควบคู่กับการเสริมแรงที่มีต่อสุขภาพส่วนบุคคลของนักเรียน (เดือนใจ รงค์โสภณ, 2537) และการเปรียบเทียบผลของการให้ตัวแบบควบคู่กับการชี้แนะ และการให้ตัวแบบควบคู่กับการให้ข้อมูลป้อนกลับที่มีต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน (เพ็ญนภาภรณ์ ทองบุญตา, 2540) ซึ่งผลการวิจัยทุกเรื่องดังกล่าว พบว่ากลุ่มทดลองที่ใช้เทคนิคแม่แบบควบคู่กับกระบวนการอื่น มีพัฒนาการในเรื่องที่ศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุมทุกเรื่อง ซึ่งสรุปได้ว่าการใช้เทคนิคแม่แบบสามารถใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาเกี่ยวกับการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคมมาใช้ในการทดลอง เพื่อปรับพฤติกรรมและพัฒนาพฤติกรรมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม โดยการใช้

เทคนิคการนำเสนอตัวแบบ และการฝึกกำกับตนเองในลักษณะต่าง ๆ ตลอดจนการกระตุ้นให้เกิด การรับรู้ความสามารถของตนเอง เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ล้วนแต่พบว่ากระบวนการ ดังกล่าวเกิดประสิทธิผลในทางบวกต่อการศึกษา เนื่องจากยังไม่พบว่ามีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการ นำเทคนิคการนำเสนอตัวแบบไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างสมบูรณ์แบบ โดยใช้กระบวนการนำเสนอตัวแบบควบคู่กับการฝึกกำกับตนเองและการรับรู้ความสามารถของ ตนเอง ซึ่งต่างก็เป็นองค์ประกอบทางปัญญาของบุคคลที่จะส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จากการศึกษาที่เรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบ จึงน่าจะมีการนำกระบวนการดังกล่าวมาใช้ในการ ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครู ซึ่งจะทำให้ครูได้เห็นแบบอย่างที่เป็นแนวทางใน การจัดการเรียนการสอนที่ต้องการพัฒนา และสามารถนำไปปฏิบัติโดยใช้กระบวนการกำกับ ตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของตนเองให้มี คุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนของครูประถมศึกษาโดยใช้กระบวนการฝึกอบรม ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคมของเบนดูรา 3 รูปแบบ ได้แก่
 - 1.1 กระบวนการฝึกอบรมโดยการนำเสนอตัวแบบควบคู่กับการกำกับตนเอง
 - 1.2 กระบวนการฝึกอบรมโดยนำเสนอตัวแบบควบคู่กับการรับรู้ความสามารถของ ตนเอง
 - 1.3 กระบวนการฝึกอบรมโดยนำเสนอตัวแบบควบคู่กับการกำกับตนเองและการรับรู้ ความสามารถของตนเอง
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญา เชิงสังคมของเบนดูราที่มีต่อ
 - 2.1 การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ฝึกอบรม
 - 2.2 ทักษะทางการสอนเรื่องที่ฝึกอบรม
 - 2.3 เจตคติต่อการฝึกอบรม
 - 2.4 การกำกับตนเองในการสอนเรื่องที่ฝึกอบรม
 - 2.5 การรับรู้ความสามารถของตนเองในการสอนเรื่องที่ฝึกอบรม

สมมุติฐานของการวิจัย

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคมของแบนดูราที่มีหลักว่า พฤติกรรมของบุคคลส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบ ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้ศึกษาและทำการวิจัยโดยการนำเทคนิคการนำเสนอตัวแบบไปใช้ในการเสริมสร้างและพัฒนาพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ในลักษณะต่างๆ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ตามวัตถุประสงค์ แต่ข้อจำกัดของการนำเทคนิคการนำเสนอตัวแบบไปใช้โดยตรงในการสร้างหรือสอนพฤติกรรมใหม่ อาจทำให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้นได้ช้า (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2536) จึงมีผู้นำเทคนิคการนำเสนอตัวแบบไปใช้ร่วมกับกระบวนการอื่นๆ เช่น การเสริมแรง การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกำกับตนเอง เป็นต้น ดังเช่น การวิจัยของ ทศนีย์ นนทะสร (2533) ที่ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางการพยาบาล โดยการเปรียบเทียบการนำเสนอตัวแบบ และการนำเสนอตัวแบบร่วมกับการฝึกกำกับตนเอง ซึ่งพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการนำเสนอตัวแบบร่วมกับการกำกับตนเองมีพฤติกรรมทางการพยาบาล สูงกว่ากลุ่มที่ดูตัวแบบอย่างเดียวในระยะพัฒนา นอกจากนี้ เพ็ญภาภรณ์ ทองบุญตา (2540) ยังได้ศึกษาผลของการนำเสนอตัวแบบควบคู่กับการชี้แนะ และการนำเสนอตัวแบบควบคู่กับการให้ข้อมูลย้อนกลับ ที่มีผลต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน ซึ่งพบว่า นักเรียนมีการอภิปรายกลุ่มดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ แบนดูรายังได้กล่าวไว้ว่า การนำเสนอตัวแบบเพื่อให้เกิดการสร้างพฤติกรรมใหม่ของบุคคลนั้นจะมีกลไกภายในที่เป็นปัจจัยสำคัญอยู่ 2 ปัจจัย ได้แก่ การกำกับตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งต่างก็เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการแสดงพฤติกรรมที่ต้องการกระทำให้สำเร็จ และได้กล่าวถึงการแสดงพฤติกรรมของบุคคลในเรื่องของการรับรู้ความสามารถของบุคคลว่า แม้ว่าบุคคลจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง บุคคลก็อาจจะไม่แสดงพฤติกรรมนั้นก็ได้ ถ้ามีปัจจัยดังต่อไปนี้ (Bandura, 1986)

1. การถูกบังคับจากภายนอกให้กระทำพฤติกรรมนั้น หรือขาดแรงจูงใจในการกระทำ
2. การประเมินความสามารถของตนเองผิดพลาด หรือประสบการณ์ต่างๆทำให้บุคคลไม่ได้ประเมินความสามารถของตนเองตลอดเวลา ทำให้บุคคลนั้นตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองผิดพลาด ซึ่งมีผลทำให้บุคคลไม่กระทำพฤติกรรมนั้นๆได้ ทั้งๆที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง
3. มีการประเมินทักษะย่อยๆที่จำเป็นต้องใช้ในการแสดงพฤติกรรมโดยรวมผิดพลาด คือ

การที่บุคคลคิดว่าตนเองขาดทักษะหรือมีทักษะด้านต่างๆไม่เพียงพอ ซึ่งจะมีผลทำให้สิ่งที่คาดหวัง และเชื่อมั่นว่าจะทำได้ ไม่บังเกิดผลในทางปฏิบัติ

จากข้อจำกัดของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบเพื่อให้เกิดความสำเร็จ จึงอาจกล่าวได้ว่า แม้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองจะเป็นปัจจัยภายในที่สามารถกระตุ้นให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในการกระทำพฤติกรรมที่คาดหวังได้ แต่พฤติกรรมดังกล่าว อาจจะไม่ได้แสดงออกถ้าบุคคลมีข้อจำกัดดังกล่าว ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลมีการกำกับตนเองในการแสดงพฤติกรรมออกมาตามที่คาดหวังหรือตามที่ได้สังเกตจากตัวแบบและมีการกำกับตนเองในการแสดงพฤติกรรมนั้นอย่างเป็นระบบโดยใช้กระบวนการย่อยของการกำกับตนเองก็จะทำให้บุคคลนั้นสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมที่ต้องการได้อย่างสัมฤทธิ์ผล และยังมีทั้งการกำกับตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนเองเพื่อควบคุมพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น ก็น่าจะเกิดพฤติกรรมนั้นๆได้อย่างรวดเร็วและประสบผลสำเร็จ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานสำหรับการวิจัยครั้งนี้ดังต่อไปนี้

1. ครูกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มที่เข้ารับการฝึกอบรม มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องที่ฝึกอบรม หลังการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม
2. ครูกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติต่อการฝึกอบรม หลังภาคปฏิบัติการจริง สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมการปฏิบัติการจริง
3. ครูกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม มีพัฒนาการด้านทักษะทางการสอนหลังการปฏิบัติการจริง สูงกว่าก่อนการปฏิบัติการจริง
4. ครูกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีการกำกับตนเองในการสอนเรื่องที่ฝึกอบรมหลังการฝึกปฏิบัติการสอนจริงสูงกว่าก่อนการปฏิบัติการสอนจริง
5. ครูกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการสอนหลังการฝึกปฏิบัติการสอนจริงสูงกว่าก่อนการฝึกปฏิบัติการสอนจริง
6. ครูกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกอบรมโดยการนำเสนอตัวแบบควบคู่กับการกำกับตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีสมรรถภาพทางการสอนทั้ง 5 ด้าน สูงกว่าครูกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกอบรมโดยการนำเสนอตัวแบบควบคู่กับการกำกับตนเองและครูกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกอบรมโดยการนำเสนอตัวแบบควบคู่กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

7. ครูกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกอบรมโดยการนำเสนอตัวแบบควบคู่กับการกำกับตนเอง มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการสอนเรื่องที่ฝึกอบรมสูงกว่าครูกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกอบรมโดยการนำเสนอตัวแบบควบคู่กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. กระบวนการฝึกอบรมโดยการนำเสนอตัวแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ทดลองใช้กับครูกลุ่มตัวอย่างที่สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กระบวนการฝึกอบรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคม ซึ่งมี 3 แบบคือ

2.1.1 การนำเสนอตัวแบบควบคู่กับการฝึกการกำกับตนเอง

2.1.2 การนำเสนอตัวแบบควบคู่กับการฝึกการรับรู้ความสามารถของตนเอง

2.1.3 การนำเสนอตัวแบบควบคู่กับการฝึกการกำกับตนเองและการฝึกการรับรู้ความสามารถของตนเอง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถภาพทางการสอนซึ่งประกอบด้วย

2.2.1 ความรู้ความเข้าใจเรื่องที่ฝึกอบรม

2.2.2 เจตคติต่อการฝึกอบรม

2.2.3 ทักษะทางการสอนในเรื่องที่ฝึกอบรม

2.2.4 การกำกับตนเองในด้านการสอนเรื่องที่ฝึกอบรม

2.2.5 การรับรู้ความสามารถของตนเองในการสอนเรื่องที่ฝึกอบรม

3. เนื้อหาที่ใช้ในการอบรมครั้งนี้ เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 4 เรื่อง ซึ่งสำรวจจากการประเมินความต้องการจำเป็นที่จะเข้ารับการฝึกอบรมของครู โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นมากและรองลงมา จำนวน 4 ลำดับ ได้แก่ การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การเรียนแบบร่วมมือ การสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง และการจัดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน

4. ครูดีเด่นที่คัดเลือกเป็นตัวแทนในการสาธิตการสอนโดยใช้วิธีสอน 4 วิธี เป็นครูดีเด่นที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกครูดีเด่นของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

5.1 การฝึกอบรมภาคทฤษฎี เกี่ยวกับสมรรถภาพทางการสอน ใช้เวลา 5 วัน

5.2 การฝึกอบรมภาคปฏิบัติจริงเกี่ยวกับสมรรถภาพทางการสอน ใช้เวลา

1 เดือน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้มีข้อตกลงเบื้องต้นดังนี้

1. เนื้อหาเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นเนื้อหาหลักของการฝึกอบรมโดยมีเนื้อหาย่อยคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การเรียนแบบร่วมมือ การสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง และการจัดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นเนื้อหาที่ได้จากการสำรวจความต้องการได้รับการพัฒนาโดยการฝึกอบรม

2. ผู้วิจัยไม่สามารถสังเกตการสอนเพื่อประเมินค่าระดับทักษะการสอนของครูก่อนเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าวได้ ดังนั้นการให้ครูประเมินตนเองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแบบประเมิน จึงถือว่าเป็นทักษะการสอนที่ครูมีก่อนเข้ารับการฝึกอบรม

3. การประเมินสมรรถภาพการสอนของครูโดยศึกษานิเทศก์ ถือเป็นมาตรฐานเดียวกันเนื่องจากศึกษานิเทศก์ทุกคนได้เข้าร่วมประชุมชี้แจงเกี่ยวกับแนวทางการสังเกตการสอน และถือว่าศึกษานิเทศก์เป็นผู้ที่มีความชำนาญในการนิเทศการสอนซึ่งเป็นภารกิจหลัก

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้าราชการครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีภารกิจในการปฏิบัติงานนอกเหนือจากงานสอนประจำ การจัดการฝึกอบรมจำเป็นต้องใช้สถานที่ที่สะดวกในการปฏิบัติกิจกรรมและสะดวกในการเดินทาง และต้องประสานกับหน่วยงานและบุคลากรอื่น จึงทำให้การดำเนินการวิจัยมีข้อจำกัดดังนี้

1. จำนวนครูกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มไม่สามารถกำหนดได้เท่ากัน และไม่สามารถกำหนดได้ตามจำนวนที่ต้องการ เพราะคัดเลือกจากครูที่สมัครเข้ารับการอบรม และสุ่มแบ่งกลุ่มโดยใช้อำเภอที่ทำการสอนอยู่เป็นเกณฑ์
2. เวลาเริ่มต้นของการปฏิบัติการสอนจริงของครูกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนอาจไม่ตรงกัน เนื่องจากครูมีภารกิจที่ต้องปฏิบัตินอกเหนือจากการสอน เช่น การนำนักเรียนเข้าค่ายลูกเสือ – ยุวกาชาด การเข้าร่วมประชุมสัมมนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเตรียมจัดกิจกรรมวันประถมศึกษา และการเตรียมตัวเพื่อรับการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของหน่วยงานที่สังกัด ซึ่งล้วนแต่เป็นภารกิจที่กำหนดไว้ในช่วงเวลาเดียวกันกับการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง
3. ช่วงเวลาในการสังเกตการสอนของศึกษานิเทศก์อำเภอทั้ง 10 อำเภอ อาจจะไม่ใช้ช่วงเวลาเดียวกัน เนื่องจากภารกิจทั้งของศึกษานิเทศก์อำเภอและภารกิจของครูตามข้อ 2

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแบบ หมายถึง ครูที่ได้รับการคัดเลือกโดยเกณฑ์ลักษณะตัวแบบในเรื่องที่ฝึกอบรม โดยผ่านการอบรมและการให้ความรู้เรื่องที่จะสอน เทคนิควิธีสอนในเนื้อหาที่ได้รับ บทบาทของตัวแบบที่ดี เพื่อสาธิตการสอนให้ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้ จนสามารถนำไปเลียนแบบการสอนในภาคปฏิบัติการจริงได้ ในงานวิจัยเรื่องนี้มีครูเป็นตัวแบบจำนวน 4 คน
2. การนำเสนอตัวแบบ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการสังเกตพฤติกรรมการสอนของตัวแบบ อันเป็นการจูงใจและกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้สึกคล้อยตาม จนเกิดมโนภาพและมีการจำพฤติกรรมของตัวแบบ แล้วคิดที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ แล้วนำไปปฏิบัติในภาคปฏิบัติการจริง
3. การกำกับตนเอง หมายถึง กระบวนการที่ครูตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง สังเกตและบันทึกพฤติกรรมของตนเอง การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองทางบวก การให้รางวัลตนเอง และการเสริมแรงตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของตนเองไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการ
4. การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่ครูตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองในการปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งว่า ตนเองมีความสามารถทำได้ในระดับใด
5. กระบวนการฝึกอบรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคมของแบนดูรา หมายถึง กระบวนการให้ความรู้เรื่องที่ฝึกอบรมด้วยวิธีการนำเสนอตัวแบบที่มีชีวิตจริง แสดงพฤติกรรม

การสอนให้ผู้เข้ารับการอบรมได้สังเกต แล้วนำไปปฏิบัติตามในภาคปฏิบัติการจริง กระบวนการฝึกอบรมจะมีทั้งการฝึกอบรมภาคทฤษฎีเป็นเวลา 5 วัน และภาคปฏิบัติการจริงเป็นเวลา 1 เดือน ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมมีดังนี้

5.1 ชั้นเตรียมการ ได้แก่การคัดเลือกตัวแบบเพื่อสาธิตการแสดงพฤติกรรมการสอนที่ต้องการตามเนื้อหาการอบรม แล้วให้ตัวแบบฝึกแสดงพฤติกรรมที่ต้องการจนเกิดความชำนาญ

5.2 ชั้นนำเสนอตัวแบบ ได้แก่การให้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมการสอนในการปฏิบัติการจริงตามเนื้อหาที่กำหนด แล้วให้ครูได้เรียนรู้โดยใช้กระบวนการของการสังเกต

5.2.1 ให้ความรู้โดยการบรรยายเรื่องกระบวนการสังเกตตัวแบบ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ อย่างน้อย 4 กระบวนการคือ กระบวนการใส่ใจ กระบวนการจดจำ กระบวนการแสดงพฤติกรรม และกระบวนการจูงใจ

5.2.2 ให้ตัวแบบทั้ง 4 คนนำเสนอวิธีการฝึกปฏิบัติการสอนและปัญหาที่เกิดขึ้น ขณะฝึกปฏิบัติการสอนก่อนที่จะมาสาธิตการสอน

5.2.3 ให้การเสริมแรงตัวแบบในการแสดงพฤติกรรมการสอน

5.2.4 ให้ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมเลือกแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบในการเสริมแรงแก่ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมในการแสดงพฤติกรรมเลียนแบบตามตัวแบบที่สาธิตการสอน

5.2.6 ให้ความรู้เรื่องการทำกับตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนเอง ก่อนการปฏิบัติการจริง

5.2.7 ให้ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติการสอนในสถานการณ์จริงเป็นเวลา 1 เดือน

6. สมรรถภาพการสอนของครู หมายถึงความสามารถของครูประถมศึกษาในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อการสอนตามเนื้อหาซึ่งได้รับจากการอบรมตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคมของแบนดูรา ในที่นี้หมายถึงความรู้ ทักษะและเจตคติต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และวิธีสอนแบบ การเรียนแบบร่วมมือ การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างและการสอนแบบศูนย์การเรียน ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบวัดเจตคติ และแบบสังเกตการสอนเรื่องที่ได้รับการฝึกอบรม

7. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ฝึกอบรม หมายถึง ความรู้ แนวคิด ทฤษฎี และหลักการจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาของการฝึกอบรม ในที่นี้หมายถึงเนื้อหาด้านหลักการและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในเรื่องต่อไปนี้

7.1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดล CIPPA

- 7.2 การเรียนแบบร่วมมือ
- 7.3 การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
- 7.4 การสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง
- 7.5 การจัดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน

8. เจตคติต่อการฝึกอบรม หมายถึงความรู้สึกที่ดีของครูต่อกระบวนการฝึกอบรม โดย การนำเสนอตัวแบบและต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งเป็นกระบวนการ และเนื้อหาที่ได้รับจากการฝึกอบรม เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติการสอน

9. ทักษะทางการสอน หมายถึงความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคต่างๆได้อย่างชำนาญ จนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการสอนแต่ละครั้ง

10. การกำกับตนเองในการสอน หมายถึง กระบวนการที่ครูใช้เป็นแนวทางเพื่อ ควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในที่นี้หมายถึง การวางแผนการสอนและการปฏิบัติการสอนได้ ตามแผนการสอนที่ครูพัฒนาขึ้นเพื่อสอนในการฝึกปฏิบัติการสอนจริง

11. การรับรู้ความสามารถในการสอน หมายถึง ความเชื่อมั่นในตนเองของครูที่มีต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ว่ามีความสามารถกระทำใน ระดับใด ในที่นี้หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดการรับรู้ความสามารถในการสอนของ ครูกลุ่มตัวอย่าง

12. ครูประถมศึกษา หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ คือ

1. ได้กระบวนการฝึกอบรมที่สามารถเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนของครู และครู สามารถนำความรู้ และทักษะที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานได้
2. ได้แนวทางในการนำไปใช้พัฒนาการสอนทักษะที่เป็นเนื้อหาของการฝึกอบรมสำหรับ ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. เป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานในการนำกระบวนการฝึกอบรมแบบการนำเสนอตัวแบบ ไปใช้ในการเสริมสร้างสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน